

Lønnsomhetslinjen

Taler

Jon Sundby

Dato

30 juni 1933

Sted

Stortinget

- 1 Hvad akter Regjeringen å foreta for å bedre lønnsomheten i jordbruket og de dermed forbundne eller beslektede næringer, skogbruk og fiskeri?

- 5 Er Regjeringen opmerksom på at de på grunn av verdenskrisen stort sett stadig forverrede økonomiske tilstander i disse næringer er uholdbare i lengden, således at de hittil trufne foranstaltninger for å mildne krisen nu ikke lenger er tilstrekkelige?

- 10 Er Regjeringen opmerksom på at lønnsomheten i de nevnte næringer er det mest avgjørende moment, så vel når det gjelder å hindre videre utbredelse av det økonomiske sammenbrudd i våre landsbygder som når det gjelder å motvirke arbeidsløsheten på de områder hvor de fleste mennesker i landet har sitt virke?

- 15 Når jeg for ca. 3 uker siden har anmeldt denne interpellasjon, er det først og fremst for å klarlegge Regjeringens stilling til landbrukskrisen og dens problemer. De spredte ytringer som er falt fra regjeringshold om disse spørsmål, kan være egnet til å misforståes, og det bør ikke skje. Derneft tror jeg det kan være nyttig å drøfte så vel verdenskrisen i jordbruket som vår egen krise litt mer i sammenheng, enn det kan skje i de almindelige debatter. Tingene utvikler sig
- 20 nemlig raskt på dette område, så det er vanskelig nok å følge med, og det kan være nyttig av og til å ta en oversikt over hvad der skjer. Det kan også ha sin interesse rent prinsipielt politisk, for det er iallfall mitt inntrykk at de mange sterke statsinngrep som er foretatt nesten i alle lande uansett politisk farve, ikke bare er av forbigående karakter, men at de også betegner noget av en ny epoke i
- 25 verdensøkonomien og i politikken. Statsmaktene har måttet ta på sig opgaver som før ansåes dem uvedkommende, og de søker å løse dem efter linjer som før var utenkelige, linjer som bryter med alle tidligere prinsipper.

Jeg kan selvfølgelig ikke her komme inn på verdenskrisen i landbruket i hele sin

bredde. Jeg skal bare minne om at den har vart lenge allerede, i Amerika med større eller mindre styrke helt siden dette land gjeninnførte gullpariteten i 1921, og i de europeiske land bredte den sig efter hvert som de fulgte Amerikas eksempel i den henseende, i årene fra 1923 til 1927. Under det svære prisfall som
35 dette medførte, klarte jordbruket så meget dårligere enn industrien og byens næringer å bremse prisenes fall, og der opstod efter hvert i alle land en svær priskløft mellom, på den ene side de varer landbruksbefolkningen har å selge, og på den annen side de varer den må kjøpe, tillikemed forpliktelsene - lønner, gjeldsrenter og skatter. Denne priskløft blev i de fleste land fra 25 til 50 pct. i
40 landbruksbefolkningens disfavør. Efter at dette har vart i en årrekke, og særlig efter at priskløften er blitt sterkt utdypet i de siste og verste kriseår, er det blitt stille rundt om i landene med den gamle demokratiske opsang, at maten først og fremst skal holdes billig. Man har lært at for meget og for lite kan forderve alt også på dette område. Det er også blitt stille med den svart-til-hvitt-teori som
45 ennu forsøkes her hjemme, at jordbrukskrisen først og fremst skal avhjelpes ved å øke kjøpeevnen hos forbrukerne, - øke skjevheten altså. Det er tvertimot skjevheten i prisforholdene man nu søker å rette på nesten overalt. Ca. 4/5 av verdens befolkning er jo jordbrukere - lever av å produsere mat - og ved at denne befolkningstygde har mistet mer og mer av sin kjøpekraft, sin
50 rentebetalingsevne og sin skattebetalingsevne, er vilkårene borte for å holde den øvrige økonomi sund. Dette synes nu verdens ledende socialøkonomer å være mer enig om enn om noget annet.

Dette synes nu verdens ledende socialøkonomer å være mer enig om enn om
55 noget annet, og betegnende er det at selv England, som jo er verdens mest hvetekjøpende land, nu går inn for å heve prisene på det de kjøper. Chamberlain gav uttrykk for det under den økonomiske verdenskonferanse forleden. Betegnende er det også at landbrukskrisespørsmålene i det hele synes å stå i forgrunnen under denne konferanse, og videre er det betegnende at det
60 fortrinsvis synes å være i de land hvor industri- og bybefolkningen er størst, at man interesserer sig mest for dette, en relativ bedring av landbrukets priser, - i Tyskland, i England, i de Forenede Stater. Når f. eks. Hitler som første post på sin tiltredelsestale som rikskansler erklærte at «først og fremst må den tyske bonde reddes», så hadde han jo det store tyske industrifolks flertall bak sig, efter
65 forutgående valgkamp om dette. Og når hans regjering bl. a. nu har gjennomført en 50 pct.s reduksjon av margarinproduksjonen og en avgift på 40 pfennig - 54 øre - pr. kg. margarin for å heve smør- og melkeprisen, så er det ikke uttrykk for nogen ny linje i tysk politikk, det er bare uttrykk for en ny kraft. De tidligere

70 demokratiske regjeringer og riksdagsflertallet, mer eller mindre sosialistfarvet, var tidligere gått helt inn for linjen. Ved importforbud, importregulering og høie tollsatser for korn hadde de hevet den innenlandske kornpris til omtrent det dobbelte av verdensmarkedets pris, de regulerte smørimporten ned til 55 pct. av hvad den var tidligere, og ved svære tollsatser har de hevet smørprisen.

75 De hadde gitt veldige statsbevilgninger til støtte av organisasjoner, for at disse skulde regulere prisene, og hadde endog ved sosialistenes stemmer gjennomført tvangsorganisering av melkeproduksjonen.

England innfører nu efter hvert som bekjent kontingentering for en rekke

80 landbruksvarer, ved siden av en betydelig tollbeskyttelse, og i medhold av Agricultural Marketing Act av 1931 innfører de tvangsorganisasjoner for en rekke landbruksvarer med adgang for disse til å pålegge avgifter og påby den enkelte produsent hvad og hvor meget han skal produsere, hvor han skal selge det o. s. v. - alt for å heve landbruksproduktenes priser. Og vel å merke, linjen

85 var den samme under den tidligere engelske arbeiderregjering. Det var den som oprinnelig foreslo tvangsorganisasjonen i jordbruket.

De Forenede Stater gikk jo som bekjent under Hoover til veldige nye tiltak for å bekjempe landbrukskrisen. Der blev til en begynnelse bevilget 500 millioner

90 dollars, eller nesten 2000 millioner kroner til ordinær kurs, til Farm Board, for at dette skulde istandbringe lignende markeds- og prisregulerende organisasjoner i jordbruket som de man tidligere hadde gjennom truster og karteller i industrien og byene. Det førte som bekjent ikke tilstrekkelig frem. Roosevelt seiret, ikke minst på grunn av løfter om å bedre jordbrukets kår, og det gjennomføres nu

95 efter hvert efter de samme linjer, men med ny kraft i tiltakene. Som vi ser av avisene skal det fra 1 august i de Forenede Stater igangsettes en veldig aksjon for produksjonsbegrensning i jordbruket. Bl. a. skal hvete og bomullsarealene nedsettes med 20 pct. og det beregnes at de farmere som reduserer sine arealer, skal få en godtgjørelse - man regner med ialt 150 millioner dollars for hvete og

100 100 à 150 millioner dollars for bomull. Pengene skaffes ved en avgift som for hvete f. eks. går op i 30 cent pr. bushel, eller mer enn halvdelen av hvad hveteprisen tidligere var. Det uttales direkte at avgiften skal stipuleres således at den kan skaffe priser for farmerne, som gir dem tilbake den kjøpekraft de hadde i årene 1909-14. Minstepriser er lovet på henved det dobbelte av hvad de nylig

105 var, og det er som bekjent allerede inntrådt en ganske stor prisstigning på fra 40 til 60 pct. på viktige landbruksvarer.

Vender vi så tilbake til Europa, skal man heller ikke kunne si, at der er nogen
110 vesensforskjell i holdningen mellom de tidligere frihandelsvenlige og liberalt
innstillet land og andre. Jeg har allerede nevnt England. Frihandelslandet
Holland har jo gått til svære tollsatser og inngrep forøvrig for å beskytte
jordbruket, og det har gått videre; dette så yderst forsiktige land har gjennomført
smørinnblanding i margarinen, først på 25 pct., siden på 40 pct. og nu på 50
115 pct., og har innført en avgift på margarin, som for tiden er 1,05 pr. kg.,
omregnet i norsk mynt, med sikte på å heve melk- og smørprisen, og smørprisen
er da også henved det dobbelte av hvad den er i vårt land. Der er også
gjennomført produksjonsbegrensning for svineavl. Til å begynne med blev
der av hensyn til denne destruert med engang 100 000 smågriser, og senere er
120 det ikke tillatt å holde svin, uten at de har rasjonerings øremerke. - Kommer vi
så til frihandelslandet og det socialistisk styrte Danmark, så er der siden i vinter
gjennomført en rasjonerings av svinebestanden der også. 15 pct. er den redusert.
Kun for de svin, som er på rasjoneringskort, får man full pris, nu kr. 1,20 pr. kg.
De som ikke er på kort, blir bare betalt med 0,62 pr. kg., og når man får denne
125 lave pris, virker det ganske kraftig. Dertil en avgift på kr. 2,00 pr. svineslakt til et
reguleringsfond, som derved disponerer 16 millioner kroner pr. år til dette
formål. For kjøtt er der en avgift på kr. 10,00 pr. slakt, nettopp nu av et flertall i
folketingets komité foreslått forhøiet til 20 kr. pr. slakt. Det går til tilskudd til
regulering av markedet og til å oprettholde prisene, bl. a. til eksporten, men især
130 til destruksjonen av slakt. Der destrueres mellom 2000 og 4500 slakt pr. uke til
kraftfor. Videre er som bekjent den danske valuta depreciert ca. 15 pct. under
vår, også for å heve landbrukets priser.

I Sverige var det allerede i forfjor, under den tidligere regjering, fastsatt ganske
135 høie minstepriser på hvete og rug ved inmalingstvang for disse kornsorter. Ifjor
innførtes importforbud for smør, og ved lov vedtok lignende organisasjoner på
melkeområdet som dem vi tidligere har gjennomført. Den senere tiltrådte
svenske socialistiske regjering har, i samarbeide med bondepartiet, gått meget
videre, idet der nu er oppnådd flertall for å fastsette en minstepris på smør av kr.
140 2,30 pr. kg. og adgang til å holde denne pris ved en avgift på margarin på inntil
50 øre pr. kg. Dessuten en kraftforavgift på 2 øre pr. kg. til samme formål.
Videre en bemyndigelse for regjeringen til å regulere kjøtttilførselen og
kjøttprisen ved en avgift efter lignende prinsipper som i Danmark. Og der er
alminnelig enighet om at det innenlandske prisnivå skal heves, og der er gitt
145 uttrykk for det også av riksdagens vedkommende.

Schweitz er vel det land, som først har gått til kraftige foranstaltninger. Jeg skal bare nevne at man der nu har en garantert minstepris på hvete på 40 kroner, og
150 en minstepris på melk fra produsent på 18 øre pr. liter. Det er mulig at disse tall reelt sett ikke er så høie i hjemlandet på grunn av omregningen av valutaen, men der blir ingen vesensforskjell, selvom man tar dette hensyn. -

Dette får være nok. Det er bare enkelte eksempler på hvad der skjer på dette
155 område rundt i landene, og det synes mig, uavhengig av politisk syn, å peke temmelig bestemt i retning av nyorientering, når det gjelder spørsmålet billig eller ikke billig mat, og likeså når det gjelder statens stilling til prisdannelsen. Før har jo denne vært ansett som staten uvedkommende. I høiden har det vært tale om en inngripen overfor for høie priser, nemlig overfor truster og karteller. Nu
160 derimot er det blitt almindelig praksis, at statene ser det som en meget viktig og nødvendig opgave, iallfall på landbruksområdet, å gripe regulerende inn for - i samarbeide med organisasjonene - å heve visse priser, hvor en uholdbar skjevhet i samfundets økonomi ellers blir følgen. - Selvfølgelig ser man det overalt slik, at en almindelig konjunkturopgang vilde være det ønskeligste, men neppe noget
165 land har funnet å kunne leve på et håb i så henseende. De har gått i gang med foranstaltningene, og det er å merke, at selv en almindelig prisoppgang neppe vil være botemiddel nok mot den nevnte priskløft, og heller ikke mot overproduksjonen i landbruket. Derfor blir nok en rekke av de nevnte landbrukstiltak mer eller mindre permanente når de har funnet sin blivende
170 form. -

I vårt land har vi lenge kunnet demme i adskillig grad op mot det katastrofale fall på verdensmarkedet på landbruksvarer - dels ved sådant som korntrygden, og dels ved oprinnelig ganske høie tollsatser for jordbruksvarer, satser som dog
175 efterhvert er helt overfløiet av en rekke andre land.

Videre har vi ved våre organisasjoner og deres underbygging ved lovvedtak, kunnet regulere markedene adskillig og iallfall på visse områder omsider klart å holde tollsatsene effektive, selv hvor vi er kommet over selvforsyningsgrensen.
180 På denne måte er jordbrukskrisen adskillig mildnet i vårt land, og jeg mener det er en av hovedårsakene til at vi også i byene og andre næringsgrener har sloppet lettere unda den almindelige krise enn i de fleste land. På den annen side er dette igjen årsaken til at vi ikke ennu har fått det voldsomme sammenbrudd i jordbruket - det som i andre land nettop i det siste har ført til så langt radikalere
185 tiltak enn våre. Men nu går det dessverre ikke lenger hos oss heller uten

kraftigere tiltak.

Våre offisielle regnskapsundersøkelser som den ærede landbruksminister har
190 æren av å ha satt igang, viser jo også en elendig rentabilitet for en årrekke, nu
siste år, 1931-32, 0,3 pct. av den nedlagte kapital og svingende mellom 1 og 2
pct. gjennomsnittlig for de siste 6 år. Der er da regnet en så lav arbeidslønn for
jordbrukeren selv som kr. 5,32 på egen kost, altså vel 50 øre pr. time. Ifølge
offisiell statistikk var samme år den gjennomsnittlige nødsarbeidslønn 66 til 72
195 øre pr. time. Som gjeldstellingen viser har ca. 1/4 av alle jordbrukere eller vel 18
000 gårdbrukere og vel 18 000 småbrukere en gjeldsprocent på 75 eller mer, 44
pct. eller ca. 67 000 jordbrukere har en gjeldsprocent av 50 eller mer. Når da
denne gjeld skal betales med 5 à 6 pct. rente, må det jo bli bra galt, når
forretningsprocenten av den hele nedlagte kapital bare er 0,3 pct.
200 Regnskapsundersøkelsene har konstatert en kapitalfortæring i årene 1926-30 av
kr. 10 347,00 pr. bruk. Dertil i årene 1930-32 kr. 4 667,00 pr. bruk. Dette blir
skjebnesvangert i lengden for disse små bruk på gjennomsnittlig 200 à 250 mål.
Lederen av undersøkelsene, hr. Langkaas, har da også nylig uttalt i et foredrag at
det er på lønnsomhetslinjen alle krefter må settes inn om vi skal ha håp om å
205 komme ut av uføret. Det kreves 100 millioner kr. i øket inntekt for jordbruket
om det skal komme op i en forrentning av 3 pct., uttaler han.

At det er ille, og at økonomien holder på å bryte sammen ute i en rekke bygder,
hvor det da ikke alt er skjedd, vet alle som kjenner litt til forholdene. Ikke minst
210 skyldes dette de fortvilede prisforhold i næringer som jordbruket i store
distrikter er sammenknyttet med, skogbruk og fiske. Fiskeprisene er iallfall for
torsk og skreis vedkommende 60 pct. av hvad de var før krigen, og nettoen av
skogen er nok heller ikke stort mer i de store, i de største distrikter bortsett fra
betydelige strekninger hvor furuskogen allerede er blitt helt ulønnsom å drive.

215 Det er priskløften mellom det jordbruket selger og det det kjøper eller skal ut
med som også i vårt land etterhånden er blitt uholdbar stor. Prisfallet var stort
og gav vanskeligheter nok for jordbruket i de fleste etterkrigsår og særlig fra
1925 da vår krone begynte sin raske stigning mot pari. Det er dog først i de siste
220 år det er blitt helt fortvilet. I 1929 var prisene på jordbruksprodukter
eksempelvis i mars måned ennå 50 pct. høiere enn i 1913-14, i mars 1930 var de
sunket til 34 pct. over førkrigsprisen, i mars 1931 til 17 pct. over, i mars 1932 til
6 pct. over og i mars 1933 var de kommet 2 pct. under prisene i 1913/14
gjennomsnittlig. Samtidig er jordbrukets behovsartikler holdt oppe i pris eller er

sunket langt mindre. Dette er tydelig klarlagt av professor Borge Dahl ved Landbrukshøiskolen i hans offentliggjorte undersøkelser. I 1929-30 måtte jordbrukerne bruke 3 pct. mere produkter for å tilkjøpe sig de samme mengder behovsartikler som før krigen, i 1930-31 4 pct. mer, i 1931/32 16 pct. mere, i 230 1932-33 måtte de bruke 25 pct. mer og nu i april 1933 32 pct. mer. Hvad disse tall betyr i praksis, hvordan de klemmer, vet bare dem som har skoen på. For å leie den samme mengde arbeidshjelp måtte jordbrukeren videre i siste driftsår bruke 34 pct. mer produkter enn før krigen, og for å betale skattene måtte de antagelig bruke 3 ganger så store produktmengder som før krigen, sier 235 Borge Dahl.

Det er klart at dette bærer galt iveri, og at det ikke kan holde i lengden.

Nu vil man kanskje si at når det er blitt så ille, så har det altså fruktet lite hvad 240 der er gjort gjennom organisasjonene og ved statsmaktene for å mildne krisen hos oss. Vi har dog klart bare å komme 2 pct. under førkrigsprisen for jordbruksvarer, mens Amerika i mars 1933 var 50 pct. lavere, Tyskland 18 pct. lavere og Sverige 19 pct. lavere. Dette tiltross for alle de statstiltak som også disse land allerede da var gått til. Men nu, efter at de siste radikale foranstaltninger i 245 de andre land kommer i sving, blir vi nok distansert antagelig. Og så er våre utgifter bundet til å være adskillig større.

Hvad der først og fremst må gjøres i vårt land nu, er å bedre melkeprisen for produsent - ikke ved å forhøje konsummelkprisen, men ved å bedre prisen på 250 smør og ost som 2/3 av melken går til. Det bør gjøres ved at der som i Sverige og andre land tilveiebringes, reelt sett iallfall, en minstepris for smør, så vil ostepreisen automatisk følge med. I Sverige er som nevnt smørprisen satt til kr. 2.30 pr. kg. som minimum mot hos oss nu kr. 2.05. Men vårt prisnivå og våre inngåtte forpliktelser betinger at vi for å klare oss tilsvarende må ha en høyere 255 smørpris og melkepris enn Sverige. Vi burde kunne forlange den rettferdighet at smørprisen skulde ligge på engrosprisindeksen for kolonialvarer eller helfabrikata av industrivarer som er henholdsvis 135 og 136, mens vår smørpris nu ligger ca. 7 pct. under førkrigsprisen i engros. Det vil bety en økning av smørprisen til kr. 2.75 pr. kg.

260

Smørprisen er omregnet i norsk mynt 50-60 pct. høyere enn det tall jeg her nevnte, dette i Holland og Sveits, betydelig høyere også i Frankrike, Belgia og Tyskland. Den nevnte smørpris kan oprettholdes ved metoder som nu er kjent

265 og innarbeidet såvel i vårt land som i andre. Det er bare i vårt land å heve eller senke innblandingsprocenten av smør i margarinen efter tilbudets størrelse, således som det forresten var uttrykt i premissene fra vår Regjering da vi fremsatte forslag om denne innblanding, og det er langt mindre inngripende enn hvad der som nevnt er gjennomført i denne retning i mange andre land.

270

Men skal noget opnåes herved, må dumpingtilbudene fra utlandet holdes ute, ellers hjelper det ikke noget på prisen. Der tilbys nu importsmør helt ned til 80 øre pr. kg. - en følge av at nesten alle markeder er mer eller mindre stengt. Vi må ha tilstrekkelig tollforhøielse eller importforbud således som i Sverige og i en
275 rekke andre land. På den annen side er vi villig til å medvirke til en produksjonsbegrensning av melk og smør, for at ikke smørblandingen skal behøve å bli for stor. Fortrinsvis bør dette skje ved en enkel kraftforrasjonering, hvor kun det store forbruk blir rammet, og hvorved også tørkedistrikter og eventuelt egg- eller fleskeproduksjonen kan holdes utenom om det ønskes. En
280 begrensning ved prisbestemmelser kan også tenkes, men er langt mindre å foretrekke og vil iallfall medføre så store vanskeligheter at statsmaktene i tilfelle må stå bak med hele sin juridiske og moralske støtte, ellers er det dømt til å bryte sammen. Overalt ellers er det jo statsmaktene som må stå for denslags produksjonsbegrensning. Med sådanne foranstaltninger vil vår melkepris fra
285 produsent kunne heves med 2 kanskje 3 øre utover hvad verdensmarkedet ellers betinger, og det betyr mer enn noget annet for jordbrukets økonomi hvor melken jo gir over halvdelen av inntektene.

Den neste betydelige lønnsomhetssak er kornet. Våre forslag med begrunnelse
290 er fremlagt under kornsilosaken, og jeg skal ikke her gå nærmere inn på det. Jeg nevner det kun fordi det hele bør sees i sammenheng. Det er nemlig nødvendig at vi mer kommer over til kornproduksjon for å avlaste markedene for husdyrprodukter. Og vi har jo her et veldig sluk av import å fylle.

Kornimporten sammen med kraftforimporten er jo nesten det dobbelte av hvad
295 vår egen kornavl gir. Det bør kunne gi millioner arbeidsdager i Norge i stedet for hinsides havene. Selv England er jo nu gått til en garantert minstepris for hvete på ca. 19 øre, det samme som i Sverige, mot 40 øre i Sveits og 27 øre i Tyskland, og 16 1/2 øre inntil nylig her. At det ikke er absolutt sammenlignbare priser, kan jeg ikke her komme inn på nu.

300

Så har vi kjøttet. Vi har jo lenge nærmet oss selvforsyningsstadiet for kjøtt, og nu i sommer blir det nokså sikkert overskudd. Det vilde sannsynligvis inntruffet

om ikke lenge allikevel på grunn av det store påsett i de mange gode forår, og nu
305 med den svære tørke i store distrikter nordpå og vestpå kan det med stor
sannsynlighet forutsies at det blir sammenbrudd på kjøttmarkedet. Noget må
her gjøres. Det er på forhånd så lave kjøttpriser at fjell- og fjordbygder som har
en vesentlig del av sin inntekt av kjøttsalg, er meget ille stett. Kjøttprisen er gått
ned til nesten det halve i løpet av to år, fra en indeks på 197 i 1930 til 107 i
310 1932-33, to år senere. Et sammenbrudd av prisen utover dette kan bli en
katastrofe for store distrikter. Det er derfor nu tiden til å ta op en lignende
markedsregulering også av kjøtt som man alt i nogen tid har hatt ved
statsforanstaltning i Danmark og som det nu er flertall for ved kompromisset
mellem socialistregjeringen og bondepartiet i Sverige. Jeg mener regjeringen
315 burde gis en bemyndigelse til å igangsette noget lignende hos oss. Det er
nødvendig ikke minst på grunn av tørken vestpå og nordpå. Et tørkeår kan man
erfaringsmessig alltid ri over, bare prisene er rimelige.

I vårt land kan formentlig en tilstrekkelig regulering av kjøttmarkedet skje uten
320 destriksjon og f. eks. ved fordeling av overskuddet til trengende.

Til slutt det almindelige prisnivå, som jo ved siden av landbrukskrisespørsmålet
er hovedtemaet i London nu. I Sverige har man nylig gått inn for en heving av
prisinivået. Og intet annet gir tilstrekkelig hjelp for våre fiske- og skogsdistrikter.
325 Jeg mener vi nu bør gi en bevisst vilje tilkjenne i denne sak også hos oss - som i så
mange andre land. - Og lykkes det ikke på annen måte å heve prisnivået
tilstrekkelig bør vi, som bondelaget og rederforbundet har bedt om, ordne det
valuta-messig. Det vil være naturlig da at vi følger Danmarks eksempel i valuta-
politikken, som forøvrig våre andre største konkurrenter i smør og melk,
330 Australia og New-Zealand er gått foran. Danmark med. Våre smørpriser og
dermed våre melkepriser bestemmes i virkeligheten av disse land - og deres
valuta - og av Sibirien.

Bedre priser, bedre konjunkturer, bedre lønnsomhet er det største spørsmål for
335 arbeidsløshetens bekjempelse i våre fundamentale næringer. - De som
beskjeftiger de fleste mennesker i vårt land - og likeledes det største spørsmål for
våre bygders økonomi.

Det kan, sådan som jeg har antydnet gjennomføres ved tiltak som Regjeringen
340 dels er herre over, og dels kan bli herre over, ved en bemyndigelse fra Stortinget.
[..]

Jeg må få lov til å fremsette følgende forslag:

345

1. Der sikres melkeprodusentene en smørpris fra meieri som stort sett svarer til engrosprisindeksen for industri og kolonialvarer. Til gjennomførelse herav innføres tolltillegg eller importforbud på smør. Avsetning til den nevnte pris skaffes ved innblanding i margarin varierende etter behovet. Regjeringen
350 bemyndiges til å treffe de nødvendige foranstaltninger og bestemmelser til begrensning av produksjonen ved en rasjonering av det store kraftfôrforbruk, eller ved prisbestemmelser i samarbeide med melkeorganisasjonene.

2. Innkjøpsprisen for norskavlet hvete og rug forhøies ved at overprisen for disse
355 kornslag økes med 3 øre pr. kg. Såfremt stigning på verdensmarkedet skulde medføre at kornprisen derved kommer mere enn 3 øre over den nuværende innkjøpspris, skal denne ekstraordinære overpris reduseres tilsvarende. Såfremt tilbudet av salgshavre til staten overstiger hvad der er naturlig avsetning for, bemyndiges Regjeringen til å øke prisreduksjonen for havre til maling til eget
360 bruk med 1 øre pr. kg.

3. Prisen på kjøtt fra produsent søkes oprettholdt på en høide som motsvarer engrosprisindeksen for industri- og kolonialvarer. Til opnåelse herav bemyndiges Regjeringen til å foreta det fornødne - eventuelt ved å gjennomføre
365 avgiftsbestemmelser m. v. for å regulere tilførselen således at prisene ikke trykkes under det nevnte nivå.

4. Der søkes tilveiebragt en stigning av det innenlandske prisnivå og på en sådan måte at vår konkurransedyktighet gjenoprettes overfor utlandet for våre
370 viktigste eksportvarer, således for skogprodukter og fisk, og likeledes for vår skibsfart. Opnåes ikke en sådan stigning på annet vis i løpet av få måneder, bringes vår valuta i overensstemmelse med den danske.

375

Kilde

Stortingstidende 1933, s. 2008-2013.

380

URI

<https://www.virksommeord.no/tale/lonnsomhetslinjen>